

Fleksibilna organizacija urnika kot spodbuda za učinkovitejše izvajanje pouka

Teja Fuchs
Osnovna šola Ivanjkovci

Povzetek: V članku predstavljamo izkušnje učiteljice, ki je poučevala tuji jezik v 2. razredu prve generacije uvajanja tujega jezika v osnovno šolo. Opisana je specifična organizacija pouka tujega jezika 3-krat po 30 minut ter opisani vidiki medpredmetnega povezovanja in pomena jezikovnega vnosa.

Ključne besede: fleksibilni urnik, jezikovni vnos, medpredmetno povezovanje. **Flexible Timetable Organisation as Incentive for More Efficient Implementation of Lessons. Abstract:** The article presents the experience of a teacher who taught foreign language in the 2nd grade of the first generation for which a foreign language was introduced into the 2nd grade of primary school. It describes the specific organisation of foreign language lessons, 3 times 30 minutes, and describes the aspects of cross-curricular integration and the significance of language input. **Key words:** flexible timetable, language input, cross-curricular integration.

Uvod

Na šoli dajemo veliko poudarka poučevanju tujih jezikov že v zgodnjem obdobju šolanja od vrtca naprej. Tako smo že v šolskem letu 2013/14 v vrtcu v zadnjem starostnem obdobju izvajali angleške urice, v prvem razredu so imeli učenci angleščino v sklopu inovacijskega projekta, v drugem in tretjem razredu pa je učiteljica angleščine prihajala k rednim uram in izvajala angleščino 30 minut na teden po metodi CLIL. V šolskem letu 2014/15 smo na šoli začeli z uvajanjem tujega jezika angleščine (TJA). V prvem krogu je bilo vključenih 61 osnovnih šol.

Predstavljam dva vidika, ki sem ju kot učiteljica razrednega pouka z opravljenim izpopolnjevanjem za zgodnje poučevanje angleškega jezika na Pedagoški fakulteti Maribor zaznala pri usposabljanju za poučevanju tujega jezika v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju, in sicer: pomen velike količine tujejezikovnega vnosa in povezovanje novega z

že znanim znanjem (povezovanje angleščine z drugimi predmeti – splošno znano medpredmetno povezovanje).

Fleksibilna organizacija pouka tujega jezika

Organizacijska posebnost, ki smo jo izvajali na naši šoli, so bile 30-minutne šolske ure tujega jezika. Na začetku šolskega leta smo začeli s 45-minutnimi urami. K spremembi nas je spodbudil odprt učni načrt. Učenci 2. razreda so imeli 3-krat na teden po 30 minut angleščine (namesto 2-krat po 45 minut kot na večini drugih šol). Kmalu smo ugotovili, da je nova organizacija urnika za učence veliko sprejemljivejša. Pri učencih smo opazili večjo koncentracijo in motivacijo pri pouku. Fleksibilna organizacija urnika se je izkazala za dobro prakso – »večkrat po malo.« Nekaj težav se je pojavilo pri sprotnem načrtovanju in vo-

denju pedagoške dokumentacije. Pri tem je bila potrebna izjemna natančnost in doslednost. Pouk v izvedbi 3-krat 30 minut sem idejno načrtovala v enem tematskem sklopu, v obsegu 90 minut, ter izvedbeni del razdelila na tri dele – enote. Struktura posamezne 30-minutne enote je bila vedno enaka, imela je uvodni del, osrednji del in zaključek. Opazila sem, da je predstavljena didaktična struktura, ki je obsegala 30 in ne 45 minut, učence tako motivirala, da so bili ves čas aktivni. Z vidika načrtovanja ure je potrebne nekoliko več iznajdljivosti, saj so vsi deli ure nekoliko krajši, a nič manj učinkovitejši, kvečjemu bolj. Ure sem gradila bolj sistematično. Na začetku je bila napoved teme z zgodbo ali realnim dogodkom. Nato so sledile aktivnosti, ki so bile povezane s temo. Določene aktivnosti, igre sem tudi delno modificirala, kar pomeni, da smo na koncu tematskega sklopa aktivnost ponovili, vendar je bila zahtevnejša. V novem šolskem letu (2015/16) poučujem tudi neobvezni izbirni predmet angleščina v 1. razredu. Poučevanje tujih jezikov izvajam na različnih šolah, kjer imam 45-minutne in 30-minutne ure. Na začetku šolskega leta pri učencih ugotavljam razlike, ki se kažejo predvsem pri jeziku razreda, kjer so v prednosti učenci, ki imajo fleksibilno obliko urnika.

Pomen jezikovnega vnosa

Pred začetkom poučevanja tujega jezika, ki je bila zame nova izkušnja, sem imela veliko pomislekov predvsem glede dosledne uporabe tujega jezika pri pouku – priporočila učnega načrta so, da naj bi bilo pri pouku tujega jezika veliko jezikovnega vnosa. Že na začetku poučevanja sem ugotovila, da je to izvedljivo in mogoče, če kot učitelj uskladiš metode dela izbranih vsebin iz drugih učnih načrtov v 2. razredu s cilji tujega jezika. Pri tem so me učenci presenetili, saj so brez težav sledili pouku, če sem ves čas govorila v tujem jeziku. Pouk angleščine poteka nekoliko počasneje in v določenih delih veliko bolj premišljeno in strukturirano kot siceršnji pouk v 2. razredu, pri katerem se lahko med uro delno prilagajaš učencem. Pri poučevanju tujega jezika je potrebnega veliko didaktičnega materiala, ki podkrepi učne cilje in učencem ter učitelju pomaga pri pedagoški komunikaciji.

Na začetku šolskega leta sem preverila predznanje učencev in ugotovila, da so imeli učenci drugega razreda že nekaj osnovnega znanja angleščine (barve, števila, živali ipd.), kar je bilo pričakovano, saj so bili v prvem razredu vključeni v inovacijski projekt »Učimo se in 'gučimo' tudi po angleško.« Prednost 2. razreda je bila tudi majhno število učencev, saj jih je bilo le 12. To prednost sem izkoristila tako, da sem natančno in dosledno sledila individualnemu napredku posameznega učenca in sproti prilagajala metode in oblike dela, kar bi bilo morda nekoliko težje v številčnejših razredih. Novi učni načrt za tuji jezik v 2. in 3. razredu, ki ga uvajamo, predvideva veliko tujejezičnega vnosa, kar je bilo eno izmed pomembnejših vodil pri mojem poučevanju. Učenci so to sprejeli izjemno pozitivno. Če mlajše učence poučuješ na takšen način, to pomeni, da si eden izmed njih – vse igre, navodila ipd. jim demonstriraš in se igraš z njimi. Priznam, včasih sem kakšno navodilo za delo povedala v slovenščini, ker je bilo zame preprosteje. Vendar pa sem ob tem takoj pomislila, kaj imajo učenci od tega, da jim povem navodila v slovenščini? V pripravi na pouk sem razmišljala, kako naj jim v tujem jeziku razložim navodila za delo, da jih bodo razumeli. Pri tem sem izbirala med tremi možnostmi: poenostavitev navodil, delna dopolnitev v slovenskem jeziku ali prevajanje »učenca prevajalca«. Prizadevala sem si navodila poenostaviti do te mere, da so jih vsi razumeli. Če to ni bilo mogoče, sem na kratko povedala v slovenščini. Vendar samo v primeru, ko sem vedela, da bodo učenci pridobili z igro več (čeprav s slovenskimi navodili), kot če bi igro spremenila ali poenostavila. Obstaja pa še tretja možnost, ki je specifična in odvisna od posameznega razreda – tj. razredni prevajalec. V razredu sem imela dva učenca, ki sta obvladala angleščino tako dobro, da sta brez težav sledila pouku. Ko sta videla, da nekateri sošolci ne razumejo, kaj želim od njih, sta moje navodilo samoiniciativno prevedla v slovenski jezik. Prevajanje s strani sošolcev je večkrat navedeno tudi v strokovni literaturi, zgodi se spontano, in žal učitelji tega ne spodbujamo dovolj (Brumen 2003). Pri prilagajanju navodil za delo se je treba zavedati pasti, ki jo vidim v tem, da kakor hitro učitelj začne sam sebe prevajati (najprej pove angleško, nato slovensko), ga učenci začno sprejemati kot

prevajalca in ne učitelja tujega jezika. Seveda je pri tem pomembno tudi lastno prepričanje učitelja, da z obveznim prevajanjem postaja bolj posredovalec kot jezikovni model, ki naj bi ga učenci dojemali kot pomemben vzor za razvijanje tujejezikovne kompetence. Če se učitelj zaveda tega pomena in je pri tem dosleden, to učenci hitro zaznajo. Velikokrat to pokažejo tako, da se z nami na hodniku pozdravljajo v angleščini in se nikoli ne zmotijo s slovenskih pozdravom. Tako tudi na hodniku lahko z njimi komuniciramo v angleščini. Moji učenci so me ob priliki vprašali, če sploh govorim slovensko, spet drugič so me opozorili, da naj govorim angleško z njimi tudi na hodniku. To so bili nekateri pokazatelji, da sem kot učiteljica pri poučevanju tujega jezika izvajala velik tujejezikovni vnos, saj učenci niso čutili potrebe, da z mano komunicirajo slovensko oz. jim je »normalno« spregovoriti z menoj v angleščini.

Medpredmetno povezovanje

Drugi pomemben vidik poučevanja tujega jezika v zgodnjem obdobju je povezovanje jezika z drugimi predmetnimi področji. Glede tega vidika je učitelj lažje, če je po izobrazbi razredni učitelj, saj so mu učni načrti drugih predmetov veliko bližje in se mu ni treba toliko poglobiti vanje. Kako sem se sama lotila letne priprave oz. načrtovanja pouka? Na podlagi učnih načrtov drugih predmetov v 2. razredu sem si v letni pripravi zamislila primere učnih sklopov. Pri tem je bistveno, da se prepletajo teme, ki jih učenci že poznajo oz. jih še bodo med šolskim letom, saj se tako učijo novega jezika na naraven način.

Pri tem bi izpostavila še vidik učenja tujega jezika v kontekstu. Učenci najhitreje in najučinkoviteje usvojijo cilje tujega jezika z izkustvenim učenjem in učenjem v kontekstu. Konteksti so različni; z učenci smo spoznavali zdravo hrano, pripravo obrokov, pomen zdrave hrane preko različnih dejavnosti – pripravili smo sadno kupo. Pri tem so učenci dosegali cilje iz učnega načrta za spoznavanje okolja, in sicer, da poznajo pomen raznovrstne prehrane in razvijajo družabnost, povezano s prehranjevanjem. Izjemno uspešno in priljubljeno pri učencih je bilo tudi delo po postajah. Pri učnem sklopu Hrana, kjer se učijo o zdravi hrani, sem pripravila postajo v kontekstu trgovine ter določila vloge prodajalca in kupca s slikovnim na-

kupovalnim seznamom. Učenci so bili postavljeni v življenjsko situacijo z nakupovalnim listkom, morali so se znajti pri izbiri živil in razvijanju socialnih vzorcev v tujem jeziku, uporabljenih v trgovini. Učenci so ustvarjali dialoge, uporabljali krajše stavke; vse, kar so se že naučili pri vseh urah tujega jezika. Tako poskušam ustvariti čim bolj realne situacije, ki jih lahko preslikajo v vsakdanje življenje.

Ko sem kot učiteljica prvič pogledala učni načrt za tuji jezik v 2. in 3. razredu, sem dobila vtis, da je v primerjavi z drugimi učnimi načrti napisan preveč na široko in s premalo usmeritvami. Ko pa sem se lotila poučevanja, sem ugotovila, je učni načrt napisan izjemno dobro in premišljeno. Ima ravno dovolj usmeritev, ki te kot učitelja vodijo, vendar te ne omejujejo. Kajti v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju je predvsem pomembna senzibilizacija za jezike, motivacija za vseživljenjsko jezikovno učenje – to so splošni cilji. Pri operativnih ciljih in standardih v 2. razredu je poudarek na slušnem razumevanju ter govoru; branju in bralnemu razumevanju se nameni več pozornosti v 3. razredu. V učnem načrtu so že izpostavljene teme, ki se lahko medpredmetno povezujejo z angleščino. Predvsem pa je pomembno sodelovanje razredne učiteljice in učiteljice tujega jezika, kajti le tako se lahko to didaktično priporočilo v celoti in kvalitetno izpolni. Razredna učiteljica preživi tudi več časa z učenci in jih bolje pozna. Z usmeritvami lahko pomaga učiteljici tujega jezika pri načrtovanju dela. Pomembno je tudi njuno sodelovanje pri poznavanju in uporabi usklajenih razrednih pravil, saj neusklajenost lahko učence zmede ...

Sklep

Vsak učitelj si najde svoj slog poučevanja. Moj temelji na priporočilih za zgodnje poučevanje tujih jezikov, ki so mi blizu – velik tujejezični vnos in različne dejavnosti, primerne za starostno obdobje. Pomembno bi bilo razmišljati v smeri uvedbe tujega jezika že v 1. razred kot redni predmet in ga izvajati v skrajšani, 30-minutni uri. Izkazalo se je, da je to primerno za vse učence, tudi tiste, ki imajo težave s pozornostjo. Res je, da je potrebnega nekoliko več prilagajanja, vendar so rezultati učencev veliko boljši. Pri uvajanju prvega tujega jezika v 1. vzgojno-izobraževalno obdobje je pomembna tudi vertikalna usklajenost učnih

načrtov do 9. razreda, še posebej to velja za 4. razred, saj bo predznanje učencev, ki se po novem tujega jezika učijo že v 1. VI0, ob vstopu v 4. razred različno od dosedanjega. Pri tem prilagajanju ne smemo pozabiti na igrivost in nekaj zabave pri tujem jeziku, saj vemo, da se učenci ob zanimivem in prijetnem pouku tudi veliko več naučijo. ■

Viri

1. Pevec Semec., K. (ur.) (2012). *Učni načrt. Program osnovna šola. Tuji jezik v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo. [Http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/Tuji_jezic_v_prvem_VI_obdobju.pdf](http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/Tuji_jezic_v_prvem_VI_obdobju.pdf) (dostop 20. 9. 2015).
2. Brumen, M. (2003). *Pridobivanje tujega jezika v otroštvu: priročnik za učitelje: teoretična in praktična izhodišča za učitelje tujega jezika v prvem in drugem triletju osnovne šole*. Ljubljana: DZS.

31. 3.

KULTURNI BAZAR

2 0 1 6

KULTURA SE PREDSTAVI

LD Linhartova dvorana
9.00–9.45

Kultura – lepota med ljudmi

Predavanja

Predava Saša Pavček, igralka – prvakinja SNG Drama Ljubljana, pesnica, dramatičarka in esejistka, profesorica na AGRFT

Saša Pavček bo na predavanju razmišljala o svojem osebnem odnosu do kulture, ki je nima za tržno blago, marveč za temelj obstoja, tako naroda kot človeka. Lepota duha, brez katere človek ni človek, se zrcali v kulturi medsebojnih odnosov in v umetnosti. Umetnost deluje kot vezivno tkivo, ki plemeniti in povezuje ljudi. Umetnost daje otroku spoznanje, da je dragocen, buri mu domišljijo, ki je podlaga močni viziji, brez katere ni napredka v prihodnosti.

Zato ni vseeno, kaj otroku ponudimo na ogled, kaj mu beremo, kaj poslušamo ...

Skozi svoje izkušnje bo spregovorila o nujnosti humorja in negovanja slovenščine, za katero misli, da je bogat butični jezik, ki ga govori malo ljudi, a pomembno je, da imamo kaj povedati in da hočemo ohraniti slovenščino na vseh poljih človekovega delovanja kot jezik naše identitete.